

De erfgoedambtenaar van morgen

Jong geleerd

Jongeren, zoals studenten en jonge professionals, zijn met hun frisse blik onmisbaar voor de toekomst van het cultureel erfgoed. Het aantrekken van een nieuwe generatie ‘erfgoedenthousiastelingen’ is echter niet gemakkelijk. Hoe enthousiasmeren we jongeren voor erfgoed en wat kunnen we van elkaar leren? Wat zijn de tips van Erfgoed Jong en van welke ervaringen uit de gemeente Alkmaar kunnen we leren?

Hoe vind je jongeren en hoe bind je ze aan de erfgoedorganisatie? Met die vragen kampen vele werkgevers in de erfgoedsector, waaronder gemeenten, blijkt uit gesprekken voor dit artikel. Jongeren weten vaak niet welke carrièremogelijkheden de erfgoedsector biedt. Zo hebben veel van hen die een erfgoedopleiding volgen geen idee dat ze in de toekomst bij een gemeente kunnen werken. Daarnaast ontbreekt het aan structurele initiatieven om jongeren te trekken, zoals stageplekken, waardoor jongeren niet de broodnodige laagdrempelige toegang tot de sector hebben om daar vaardigheden en ervaring op te doen en de sfeer te proeven. Vacatures schrijven veelal enkele jaren werkervaring voor, waardoor starters buiten de boot vallen. Verschillende jongeren die wel aan de slag kunnen, geven aan dat ze belangstelling en goede begeleiding vanuit de organisatie missen.

Ideeën van jongeren

Er bestaan in Nederland verschillende initiatieven die zich richten op jongeren en erfgoed, zoals Past Forward, Erfgoedbènde en Erfgoed Jong. Erfgoed Jong is een landelijk netwerk van jongeren tussen de 16 en 30 jaar, dat zich inzet voor meer aandacht voor de stem van jongeren in de erfgoedsector. Dit doet het onder meer door het organiseren van symposia en het leveren van bijdragen aan bijeenkomsten en netwerkdagen zoals het Monumentencongres. De meer dan 250 leden hebben diverse achtergronden: ze doen een erfgoedstudie, zijn erfgoedprofessional of hebben simpelweg interesse in erfgoed.

Erfgoed Jong onderzocht samen met Erfgoed Gelderland – die in opdracht van de provincie Gelderland de erfgoedsector ondersteunt – de betrokkenheid van jongeren in de erfgoedsector. Zij concluderen dat om de betrokkenheid van jongeren te vergroten, het belangrijk is dat de erfgoedsector zich openstelt en meer ruimte biedt aan jongeren. Dit kan bijvoorbeeld met stages, werkplekken, traineeships of vrijwilligersplekken. Jongeren hebben zelf ook ideeën over hoe de erfgoedsector meer open kan staan voor jongeren. Zo pleiten ze er in de eerste plaats voor om gezien te worden: Neem jongeren, hun kritiek en hun ideeën serieus. Dat begint met luisteren. Stel vragen, neem een open houding aan en stel een oordeel uit. Zo’n houding leidt tot gelijkwaardigheid, waarbij jongeren en gevestigde werknemers van elkaar kunnen leren. Als de jongere dan deel uitmaakt van de dialoog, blijkt dat talent minstens zo belangrijk is als werkervaring om waardevol te kunnen zijn voor een organisatie. Met een duidelijke opdracht en vertrouwen dat de jongere verantwoordelijkheid kan dragen, krijgt hij of zij de ruimte om te groeien. En, ten slotte, als we elkaar kennen en vertrouwen is de laatste constatering eigenlijk overbodig: één jongere is niet representatief voor een hele generatie.

Gelijkwaardig lid

Er zijn ook goede voorbeelden, zoals de vakgroep Erfgoed van de gemeente Alkmaar, die geregeld in aanraking komt met jongeren doordat zij meeloopdagen, stages, traineeships en plekken voor werkstudenten aanbiedt.

Op dit moment begeleiden Nancy de Jong-Lambregts (archeoloog en coördinator), Christiaan Griffioen (monumentenadviseur) en Gonna de Reus (beleidsmaker erfgoed) drie jongeren: Rebekka Biesbroek, Ruben de Smidt en Rosanne Duivestein. Rebekka studeert archeologie aan de Universiteit van Amsterdam en de VU en draait mee als werkstudent archeologie, waarbij ze samenwerkt met De Jong-Lambregts. Ruben studeert Built Environment aan de Hogeschool van Amsterdam en liep een beroepsoriënterende stage. Hij werkte mee aan diverse erfgoedprojecten, met een focus op digitalisering van erfgoed, en ontwikkelde hiervoor een methode. Griffioen begeleidde hem hierbij. Rosanne, student cultureel erfgoed aan de Reinwardt Academie, onderzocht voor haar afstudeerstage de toekomstbestendigheid van het molenambacht en werd daarin begeleid door De Reus.

Rebekka Biesbroek studeert archeologie aan de Universiteit van Amsterdam en de VU en draait mee als werkstudent archeologie in de gemeente Alkmaar. In haar hand een model van de houten vijzel van een molen die gebruikt werd om water uit de polder te malen.

Inmiddels zijn Ruben en Rosanne geen stagiaires meer maar werkstudenten bij de gemeente. Bij de vakgroep Erfgoed is het vanzelfsprekend dat een stagiair, werkstudent of trainee vanaf dag één een gelijkwaardig lid is van het team. Rosanne en Ruben beamen dat: “Stagiaires kunnen overal mee naartoe, we worden veel bevraagd en serieus genomen”, zegt Rosanne. Hoewel de gemeente tot nu toe geen vacatures voor stagiaires publiceert, melden zich geregeld jongeren die stage willen lopen. Judith Flapper, die als zelfstandig communicatiespecialist de vakgroep ondersteunt, vertelt hoe dat komt: “De interesse onder jongeren is mede te danken aan sociale media, waaronder Instagram, waar de vakgroep Erfgoed goed zichtbaar is.” Vaak komen vragen over stage mogelijkheden via sociale media binnen.

Eén jongere is niet representatief voor een hele generatie. Wil je weten wat jongeren vinden? Betrek dan zoveel mogelijk perspectieven

Geen vaste stageopdrachten

De ervaring bij de gemeente Alkmaar leert dat wat voor de één een alledaags onderwerp is, voor een stagiair misschien juist heel interessant of inspirerend kan zijn. “Wat jij niks vindt voor een jongere, kan die jongere zelf juist wel boeiend vinden om aan te werken”, zegt De Jong-Lambregts. Dat betekent dat de vakgroep Erfgoed vooraf niet vastlegt op welke plek en voor welk project een stagiair nodig is. Er zijn geen vaste stageopdrachten, maar er wordt telkens gekeken of er ruimte gemaakt kan worden. Daarbij is het van belang om de verwachtingen van beide kanten duidelijk te maken. Het team moet ervan overtuigd zijn dat iemand gemotiveerd is en ten minste redelijk zelfstandig kan werken. Door die werkwijze ontstaan meestal stageplekken met een actueel of innovatief onderwerp, waar de stagiair en gemeente allebei enthousiast van worden. Zo had de vakgroep Erfgoed behoefte aan meer inzicht in de toekomstmogelijkheden van het molenambacht, en sloot dat onderwerp goed aan op de wensen van stagiair Rosanne. Elke stage is een leerproces – jongeren kunnen daarmee hun kennis verbreden en interesses verkennen. Zo werd Rebekka’s interesse in archeologie al op jonge leeftijd geprikkeld toen ze een dag bij de gemeente meeliep tijdens een archeologische opgraving. Ze besloot archeologie te gaan studeren en voor een stage aan te kloppen bij de gemeente, om vervolgens te blijven als werkstudent. Rosanne vertelt dat ze haar onderzoeksonderwerp molenambacht heel interessant vindt, maar dat ze ook geleerd heeft dat ze zich in haar verdere loopbaan niet op één specifiek onderwerp wil richten, maar liever breder aan het werk wil met erfgoed. Andersom leert de gemeente veel van de stagiaires. Die kijken met frisse blik naar ingesleten werkwijzen, agenderen actuele thema’s en brengen nieuwe kennis mee. Zoals in de stage van Ruben, waarin hij zich focust op de digitalisering van erfgoed. “Het combineert mijn hobby fotografie en mijn achtergrond in de IT”, terwijl het tegelijkertijd bijdraagt aan vernieuwing van de erfgoedpraktijk in Alkmaar. De methode die hij ontwikkelde, kan de gemeente in de toekomst in de praktijk brengen.

De vakgroep Erfgoed van gemeente Alkmaar voor de rijksmonumentale molen De Eendracht. De molen werd in 1771 gebouwd om het water uit de Eendrachtspolder naar de Schermerboezem te malen. Eind vorige eeuw is de molen grondig gerestaureerd en kan nu weer draaien.

Bij de vakgroep Erfgoed is het vanzelfsprekend dat een stagiair, werkstudent of trainee vanaf dag één een gelijkwaardig lid is van het team

Onverwacht en innovatief

Het samenbrengen van jongeren en erfgoed vraagt van twee kanten inzet: motivatie van de jongeren, en kansen en een passende houding vanuit de erfgoedsector. Kleine initiatieven, zoals een meeloopdag, kunnen al de interesse van jongeren in erfgoed wekken. Daarnaast kunnen gemeenten een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van jongeren, door als opleider met bijvoorbeeld stageplekken en traineeships bij te dragen aan hun ontwikkeling. De ervaringen bij de vakgroep Erfgoed van de gemeente Alkmaar laten zien dat met goede gesprekken en duidelijke afspraken leerzame trajecten kunnen ontstaan waarin onverwachte en innovatieve onderwerpen op tafel komen die bijdragen aan de actualiteit van de erfgoedsector. Dit is hét moment voor gemeenten om actief aan de slag te gaan met het betrekken van jongeren. De jongere die nu een kans krijgt, is wellicht de erfgoedambtenaar van morgen.

Voor dit artikel spraken we met de volgende medewerkers van de gemeente Alkmaar: **Gonna de Reus** (beleidsmaker erfgoed), **Nancy de Jong-Lambregts** (archeoloog en coördinator vakgroep Erfgoed), **Christiaan Griffioen** (monumentenadviseur), **Rebekka Biesbroek** (voormalig stagiair en tegenwoordig werkstudent bij de gemeente), **Ruben de Smidt** (voormalig stagiair en tegenwoordig werkstudent bij de gemeente) **Rosanne Duivestein** (stagiair), **Judith Flapper** (communicatiespecialist, zelfstandig in opdracht van gemeente).

Scan de QR-code
voor de bronnen
bij het artikel.

